

(Полтава)

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ НОВИХ АБРЕВІАТУР В ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОМУ СТИЛІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

КІНЦЯ XX – ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТЬ

У статті визначено особливості функціонування нових аббревіатур у законодавчому, дипломатичному та адміністративно-канцелярському підстилях офіційно-ділового стилю української мови кінця XX – початку XXI століть, охарактеризовано згруповані за спільними ознаками аббревіатури в законодавчому і адміністративно-канцелярському підстилях, з'ясовано специфіку вживання чужомовних лексичних скорочень в дипломатичних текстах.

Ключові слова: офіційно-діловий стиль, ділове мовлення, аббревіатури, чужомовні лексичні скорочення, підстилі: законодавчий, дипломатичний, адміністративно-канцелярський.

In this article we define functional peculiarities of new abbreviations in legislative, diplomatic, administrative and office substyles in official-business style of Ukrainian language at the end of XX – beginning of XXI centuries. We consider the specific use of foreign lexical shortenings in diplomatic texts, find out the abbreviation groups according to their common features in legislative, diplomatic, administrative and office sub styles.

Key words: official-business style, official speech, abbreviations, foreign lexical shortenings, legislative, diplomatic, administrative and office sub styles.

З виходом України на світову арену як незалежної самостійної держави, перед українським суспільством постала проблема впровадження української мови в усі сфери життєдіяльності країни. Особливої і постійної уваги потребує підвищення рівня володіння українським діловим мовленням офіційно-ділового стилю, що слугує для спілкування в державно-політичному, громадському та економічному житті; є мовою різноманітних ділових паперів: міжнародних договорів, державних законів, постанов, указів та ін., а також є мовою, що використовують під час виступів на ділових нарадах, прес-конференціях, у розмові з діловими партнерами тощо. Офіційно-діловий стиль вважають одним із найдавніших, факти його використання знайдено в документах XI – XII ст., наприклад, “Грамота великого князя Мстислава Володимировича і його сина Всеволода 1130 року”; також в документах XIV ст. – грамоти Галицько-Волинського князівства; в українських літописах, офіційних листах, угодах та ін. За часів Хмельниччини визначним законодавчим документом була “Конституція” Пилипа Орлика 1710 р. [4, с.46–48; 7, с.8].

Сьогодні, в епоху побудови в Україні глобального інформаційного суспільства, створення сучасної інфраструктури інформаційно-аналітичної діяльності з нормативно-правовим, науково-методичним забезпеченням, із широким використанням електронних документів, електронного документообігу і автоматизованої системи інформації, вищими стали й вимоги до мови документів та усного професійного мовлення, що спонукає до пошуку нових шляхів раціоналізації документів, нових ідей у використанні мовних засобів, норм мови, а отже, й науково-теоретичних

студій у цій сфері. Багато вітчизняних мовознавців постійно дбають про високу культуру українського ділового мовлення. Досконалого вивчення і коригування зазнає писемне і усне ділове мовлення у працях А. Коваль [3]. Розкриваючи сутність мови професійного спілкування з позиції теорії стилів і культури мовлення, науковці З. Мацюк і Н. Станкевич охарактеризували особливості сучасного писемного та усного ділового мовлення, у тому числі приділили значну увагу специфіці творення і функціонування аббревіатурних неологізмів у офіційно-діловому стилі [6]. Досліджуючи характерні риси, ознаки, властивості, норми мови ділового спілкування, мовознавці А. Гармаш та О. Козаченко [1] і А.Токарська та І. Кочан [9] у своїх працях також частково торкаються питань вживання аббревіатур та відаббревіатурних похідних. Вивченню мовної своєрідності офіційно-ділового стилю з урахуванням сучасних потреб приділили увагу С. Дудик [2], М. Шевченко[11], В.Чабаненко[10], В. Пивоваров [8].

Головною метою нашої статті є розкриття характеру використання аббревіатур-інновацій в офіційно-діловому стилі української літературної мови кінця XX – початку XXI століть.

Мові офіційно-ділового стилю притаманні стислість та компактність висловлювання у поєднанні із смисловою точністю, ясністю, строгою послідовністю викладення фактів, а також достовірність і об'єктивність, стандартне розташування матеріалу та сувора регламентація тексту, збереження стабільних традиційних форм. Усі ці риси є визначальними у виборі мовних засобів і прийомів їхнього використання в офіційно-ділових текстах, зокрема: широке вживання номенклатурних найменувань, суспільно-політичної, наукової, професійної та іншої термінології, мовних штампів, невикористання емоційно-експресивної лексики, зведення до мінімуму синонімії тощо. З-поміж стилетвірних засобів офіційно-ділового стилю виразно усталених і типових мовних форм слів, вагоме місце займають аббревіатури. Аббревіатури утворюють утинанням одного слова (утинки) чи декількох слів словосполучення із згортанням їх у семантичну єдність – одне слово, що відповідає потребі економії мовних засобів та мовленнєвих зусиль, уникнення надлишкової інформації і повторів. Розглянемо особливості вживання аббревіатур в різних сферах офіційно-ділового стилю, у його функціональних підстилях: законодавчому, дипломатичному, адміністративно-канцелярському.

Законодавчий підстиль обслуговує офіційно-ділові стосунки у сфері законотворчої діяльності, реалізуючи лексику ділового мовлення в різноманітних законах, указах, кодексах, постановах, статутах, актах, позовних заявах, протоколах, запитках тощо. Аббревіатури у цих документах використовують досить виважено. Неприпустимим є вживання скорочених назв судових органів або тієї аббревіатурної лексики, яка не зафіксована законодавчими нормами і не є загальноприйнятною в офіційно-діловому мовленні. Недопустимим є також посилання на скорочену назву юридичної особи без попереднього зазначення її повного найменування. Так, наприклад, в одному із судових рішень у вступній частині подано найменування відповідача – НО “Полінформ” і лише в резолюційній частині з'ясовано, що НО розшифровують як “неприбуткова організація”. Подібне використання аббревіатур є некоректним, оскільки законодавчі документи призначені як для юристів, так і для неюристів, а неправильно чи недоречно використане лексичне скорочення, неточність понять та формулювань, невизначеність номенклатурних назв, які виникають унаслідок довільного використання аббревіатур і які не завжди відомі адресатам, лише ускладнюють процес їхнього розуміння та сприйняття. У таких випадках важливим є поєднання стислості й доступності викладу правових норм, тобто розшифруванням номенклатурних лексичних скорочень на початку тексту.

У законодавчих документах офіційно-ділового стилю допустимими можуть бути лише загальноприйняті в певному жанрі (закон, кодекс, статут, наказ тощо) лексичні скорочення, з-поміж яких:

а) назви світових об'єднань, державних установ, міністерств, управлінь, банків та ін.: СОТ – Світова організація торгівлі, МОНмолодьспорт України – Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, ОДПУ – Об'єднане державне політичне управління, КМУ – Кабінет Міністрів України, ОЕСР – Організація економічного співробітництва і розвитку, МАП – Міністерство аграрної політики, МЗСУ – Міністерство збройних сил України, ФДМУ – Фонд державного майна України, ЮНІФЕМ (англ. UNIFEM) – Фонд ООН, що здійснює фінансову і технічну допомогу відповідно інноваційним програмам із підтримки прав жінок, ЮНІП (англ. UNIP) – Об'єднана партія національної незалежності, МРЖ – Міжнародна рада жінок, МКБ – Міжнародний комерційний банк, УДЦР – Український державний центр радіочастот, УКБ – Український кредитний банк, ГАЄЦМРЖ – Генеральна асамблея Європейського центру Міжнародної ради жінок, КСУ – Конституційний суд України, ВКЕС – Військовий комітет Європейського Союзу, СЄМС – Східноєвропейське молодіжне співробітництво, АКБ – Акціонерно-кредитний банк, Мінекомоніторинг, Укркомінбанк, Європарламент та інші, напр.: Верховна Рада України постановляє: Кабінету Міністрів України затвердити Тимчасове положення про закупівлю товарів на основі тексту Закону України “Про закупівлю товарів...” в редакції, що діяла станом на 17.11.2004 року, за виключенням його положень, які суперечать вимогам СОТ (Вісник податкової служби України); Внесення змін до Програми здійснюється Кабінетом Міністрів України згідно з пропозиціями МОНмолодьспорту України, погодженими з іншими виконавцями Програми (Вісник податкової служби України); ГУПСЗН (Головне управління праці та соціального захисту населення) у своїй діяльності керується Конституцією і законами України (Зі статуту. Інтернет); Зараз в МОЦО (Міжнародну організацію цивільної оборони) входять 50 країн, ще 8 мають статус спостерігача (Інтернет); Реєстрацію БПД покладено на Державну службу України з питань захисту персональних даних (далі – ДСПЗД) (Закон України “Про захист персональних даних”. Все про бухгалтерський облік);

б) назви підприємств різних форм власності: Укртранснафта, Укрхімтрансміах, Єврокрим, Будекспо, Будекспорт, Рембуд, Екопром, Турінформ, Техком, Укrapоль, Екотрейдінформ, Будагротехекспорт, Закарпатінформторг, Андрікарп (абревіатура імені та прізвища власника – Андрій Карпник), РосУкрЕнерго, Київміськбуд, Промбудторг, Віжибу (скорочення виразу – вічне життя буде) тощо, напр.: Розрахунковий центр підприємства “Екотрейдінформ” уповноважений здійснювати функції, визначені законом (З положення. Вісник податкової служби України); Платниками рентної плати за транспортування трубопровідним транспортом є ВАТ “Укртранснафта” – за надання послуг з транспортування нафти (Із законодавчого документа. Вісник податкової служби України);

в) назви часто повторюваних різних типів організацій і підприємств: ВАТ – відкрите акціонерне товариство, ТОВ – товариство з обмеженою відповідальністю, СП – спільне підприємство, ЗАТ – закрите акціонерне товариство, АТЗТ – акціонерне товариство закритого типу, ТДВ – товариство з додатковою відповідальністю, ТО – творче об'єднання, ФК – фондова компанія, ТРЦ – торговельно-розважальний центр, ТРК – торговельно-розважальний комплекс, ТВП – торговельно-виробниче підприємство, МРТ – мережа роздрібної торгівлі, ТК – торговельний комплекс, ТД – торговельний дім, ТОП – торговельно-обслуговуюче підприємство, КВТП – колективне виробничо-торговельне підприємство, МПП – мале приватне підприємство, СМП – спільне мале підприємство, ДМП – державне мале підприємство, ДП – державне підприємство, КП – комунальне підприємство, ДЧП – дочірнє підприємство, СПД – суб'єкт підприємницької діяльності,

ФО – фізична особа, ФОП – фізична особа підприємець, НФК – науково-фінансова компанія, ПВІ – проектно-вишукувальний інститут, НДІ – науково-дослідний інститут, НО – неприбуткова організація, НО – некомерційна організація, НУО – неурядова організація, СД – спільна діяльність, ФГ – фермерське господарство, МСП – малі та середні підприємства, МФК – міжнародна фінансова корпорація тощо, напр.: ВАТ “МоторСіч” має представництва у Києві, Москві (РФ), Стамбулі та Анкарі (Туреччина), Шарджі (ОАЕ), Делі (Індія) (Вісник податкової служби України); Наразі в Мар’янівці ТОВ СП “НІБУЛОН” задіяв понад 40 підрядних організацій (З доповіді);

г) назви часто вживаних законодавчих укладань: КЗпП України – Кодекс законів про працю в Україні, УКФВЗ – Український класифікатор форм власності на землю, ІСІ – Інститути спільного інвестування, КК України – Кримінальний кодекс України, КОПФГ – Класифікація організаційно-правових форм господарювання, ДКПП – державний класифікатор продукції та послуг, КпАП – Кодекс про адміністративне правопорушення, ВБН – відомчі будівельні норми, КАСУ – Кодекс адміністративного судочинства України, МПЗЗС – Міжнародні правила запобігання зіткнення суден у морі, ЦК – Цивільний кодекс, ТКУ – Трудовий кодекс України, КПК України – кримінально-процесуальний кодекс України та ін., напр.: Звільнений з роботи за згодою сторін, п.1. ст.36 КЗпП України (Запис у трудовій книжці); Український класифікатор форм власності на землю (УКФВЗ) затверджено листом Держкомзему України від 24 квітня 1998р. №14-1-7/1205 (Законодавчий документ); 1.34 Інститути спільного інвестування (ІСІ) – інвестиційні фонди та взаємні фонди інвестиційних компаній, корпоративні інвестиційні фонди та пайові інвестиційні фонди, що створені відповідно до законодавства (Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств”, стаття 1, пункт 1.34); Відповідно до ст. 2 Закону України “Про захист персональних даних” база персональних даних (далі – БПД) – це іменована сукупність упорядкованих персональних даних в електронній формі та/або у формі картотек персональних даних (Все про бухгалтерський облік).

Дипломатичний функціональний підстиль використовують у сфері міжнародних офіційно-ділових відносин стосовно політики, економіки, культури, спорту тощо. Мова дипломатичних документів повинна забезпечувати коректність міжмовної та міжкультурної комунікації, виключати можливість різного тлумачення змісту, полегшувати його сприйняття та правильне розуміння. У таких документах (міжнародних договорах, угодах, меморандумах, конвенціях, ультиматумах, нотах, заявах тощо) незалежно від їхньої мови використовують переважно аббревіатури номенклатурних найменувань, що є назвами різноманітних міжнародних організацій, політичних союзів, об’єднань, державних органів а також політичних рухів, управлінь та ін., зокрема: ЄАВТ – Європейська асоціація вільної торгівлі, ЄС – Європейський Союз, ПАРЕ – Парламентська асамблея Ради Європи, РЕАП – Рада євроатлантичного партнерства, СНД – Співдружність незалежних держав, УНІАН – Українське незалежне інформаційне агентство “Новини”, МЗСУ – Міністерство збройних сил України, СБУ – Служба безпеки України, ВРУ – Верховна Рада України, МКМО – Митний контроль і митне оформлення, МРАП – Міждержавна рада з питань антимонопольної політики, НАСА – Національне управління США з аеронавтики та дослідження космічного простору, ОДКБ – Організація договору про колективну безпеку, ОСНАА – Організація солідарності народів Азії та Африки, УДСБЕЗ – Управління державної служби боротьби з економічною злочинністю, МЦППІВ – Міжнародний центр правових проблем інтелектуальної власності тощо, напр.: Договір з ЄАВТ підписано на умовах, які буде покладено в основу договору про вільну торгівлю між Україною та ЄС (З договору. Вісник податкової служби України); ПАРЕ забезпечить національний парламент практичною інформацією (З договору. Інтернет).

З-поміж підстилів офіційно-ділового стилю тексти дипломатичних документів найбільше насичені такими лексичними скороченнями, перші компоненти яких – фінально усічені слова, на зразок:

євро-, дип-, ген-, інтер-, держ-, нац- та інші, напр.: єврорегіон, європростір, єврокомісія, єврокомісар, дипзапит, дипсервіс, диппредставництво, дипперсонал, дипкорпус, дипмісія, генконсул, генпрокурор, генсекретар, інтерпол, інтерспорт, держмито, Держветдепартамент, Держзовнішінформ, Держінформ'юст, Держдума, держінвестиції, нацвіза, нацагенство, Нацбанк тощо, напр.: Громадська рада при Держінвестицій обговорить питання інноваційного розвитку регіонів (З програми конференції. Інтернет); Починаючи з 2004 року, Держзовнішінформом запроваджується нова рубрика, завданням якої є інформаційна і консультаційна допомога українським компаніям у пошуку іноземних партнерів у виході на зовнішні ринки (З програми роботи. Інтернет).

У дипломатичних текстах, оформлених українською мовою, поширені чужомовні аббревіатури, які зумовлені традиціями міжнародного спілкування. Окремі запозичені лексичні скорочення зазнають транслітерації, як от: ЕКОСОС (від англ. EKOSOS) – Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, ЮНДРО (від англ. UNDRO) – Відділ координації, попередження та готовності у разі стихійних лих, СЕАТО (від англ. SEATO) – Організація договору Південно-Східної Азії, ЮНЕСКО (від англ. UNESCO) – Організація ООН з питань освіти, науки й культури, напр.: ЕКОСОС складається з 54 держав, які обирає Генеральна Асамблея строком на три роки (Інтернет); У зв'язку із стихійним лихом до ЮНДРО надіслано звернення з проханням про допомогу (Інтернет). Частіше у документах міжнародного значення використовують аббревіатури, що запозичені в оригінальному вигляді, як правило з англійської мови, зокрема: SACLANT (Supreme Allied Commander Atlantic) – Верховний головнокомандуючий ОЗС НАТО в Атлантиці, SACEUR (Supreme Allied Commander Europe) – Верховний головнокомандуючий ОЗС НАТО в Європі, EFF (Electronic Frontier Foundation) – Фонд електронних рубежів (некомерційна правозахисна організація) тощо, напр.: Учасники досягли взаєморозуміння у такому: Стаття 1. Визначення, п.1.10 Стратегічне командування або командувачі (СК). Верховний головнокомандувач Об'єднаних збройних сил НАТО на Атлантиці (SACLANT) і Верховний головнокомандувач об'єднаних збройних сил НАТО в Європі (SACEUR) (З міжнародної угоди. Інтернет); Програма розширеного фінансування (EFF – Extended Fund Facility) передбачає надання Україні кредиту на загальну суму 2,6 млрд. дол. США (З програми фінансування. Інтернет). Деякі аббревіатури-назви країн, міжнародних організацій, фондів виникли на основі калькування, пор.: фр. CEI (Commission Electronique Internationale) – МЕК (Міжнародна електротехнічна комісія), англ. UNO (United Nations Organization) – фр. ONU (Organization des Nations Unies) – ООН (Організація Об'єднаних Націй), англ. USA (United States of America) – США (Сполучені Штати Америки), англ. IMF (International Monetary Fund) – МВФ (Міжнародний валютний фонд) тощо, напр.: Для підтримки наших зусиль, спрямованих на стійке поновлення макроекономічної стабільності і сталого економічного відновлення, звертаємося з проханням про укладення нової 29-місячної угоди “Стенд-бай” (SBA) з МВФ (Звернення. Інтернет); У розділі 412 стандарту МЕК передбачаються такі заходи безпеки – захист за допомогою ізоляції струмопровідних частин... (Інтернет). Іншомовні аббревіатури в дипломатичних текстах, як і взагалі в офіційно-діловому стилі, необхідно вживати написаними мовою країни з якої вони запозичені і обов'язково з розшифруванням або без розшифрування у разі, коли вони дістали міжнародне визнання і добре всім відомі, але, якщо можливо, краще оформлювати їх українськими аббревіатурами на основі калькування також з обов'язковим розшифруванням на початку тексту.

Вживання лексичних скорочень у дипломатичних текстах підпорядковане визначеним закономірностям. Так, для текстів вищого ступеня офіційності характерним є невелика кількість аббревіатур, а в деяких документах (у статутах, конвенціях, нотах, угодах та ін.) аббревіатури практично не використовують, а лише зрідка вживають усталені, добре відомі лексичні скорочення, на зразок: ЄС, СНД, США, ООН, НАТО, і тільки у випадку, коли вони не відіграють

головну роль. У дипломатичних текстах таких, як: виступи, послання, заяви, інструкції тощо, аббревіатури використовують частіше, але їхнє вживання регламентоване згідно нормативних документів. Ці аббревіатури, як правило, подають разом із розшифруванням відповідно вихідному словосполученню, на зразок: ЕЕК (Європейська економічна комісія), ЮНІСЕФ (Дитячий фонд ООН), МАГАТЕ (Міжнародне агентство атомної енергетики), ВПС (Всесвітній поштовий союз), МОП (Міжнародна організація праці) та ін., напр.: Спільна позиція керівництва України та експертів МВФ щодо кількості критеріїв виконання та структурних маяків, наведених у цьому Меморандумі, детально викладена у ТМП (Технічний Меморандум про порозуміння), який додається до цього Меморандуму (З Меморандуму про економічну та фінансову політику. Інтернет); На сьогодні Україна є членом Виконавчої ради Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) (Інтернет); Основна мета ЮНЕП (Програма ООН з навколишнього середовища) – забезпечити ефективне здійснення заходів, спрямованих на захист і поліпшення навколишнього середовища (Інтернет). У дипломатичних текстах, таких як протоколи і звіти зустрічей, інтерв'ю, статті, огляди, листи, за умови необов'язкового дотримання формальностей, скорочені лексичні одиниці вживають значно частіше. Отже, можна сказати, що аббревіатури в текстах сучасних українських дипломатичних документів стали обов'язковим засобом мови офіційно-ділового спілкування, вони, як наголошує О. Мацько, є “однією з ознак мовлення у сфері дипломатії” [4, с. 36].

Адміністративно-канцелярський підстиль обслуговує професійно-виробничу сферу і реалізується в повсякденно-ділових службових документах, таких як: ділова переписка (повідомлення, відповіді, запити, вимоги, пояснення) та соціальні листи (поздоровлення, подяки, рекомендації, листи рекламного характеру та ін.); офіційні ділові папери (угоди, акти, службові та пояснювальні записки, протоколи, довідки, посвідчення, візитки, заяви, особові листи з обліку кадрів, контракти, характеристики, розписки, тощо). В умовах сучасного суспільства ці документи та інформація, яку вони несуть, стали невід'ємним ресурсом виробництва, зброєю конкурентної боротьби у всіх сферах економічної діяльності, важливим елементом соціального життя людей.

Історичні та соціально-культурні традиції й тенденції розвитку соціуму впливають на стандарти оформлення та написання ділових і соціальних листів. Останнім часом спостерігаємо тенденцію до етикетного характеру такого листування з певними нормативними вимогами. Текст службового листа має бути лаконічним, але не перевантаженим номенклатурними найменуваннями, у тому числі й аббревіатурними, напр.: Підставою для відмови у наданні дозволу на відключення від мереж ЦО (централізованого опалення) і ГВП (гарячого водопостачання) є неможливість забезпечення у разі відокремлення приміщення даного споживача від внутрішньобудинкових мереж ЦО і ГВП, безперебійної роботи інженерного обладнання сусідніх приміщень (Лист-відповідь. Охорона праці); З метою застосування єдиної методики щодо здійснення заходів з погашення податкових векселів, термін погашення яких минув, ДПА Укрпіни надає роз'яснення цього питання (Лист-роз'яснення. Вісник податкової служби України); Спецодяг, виготовлений з тканини АСТАКОН (100% Пе), відповідає основним вимогам, що висуваються до одягу для використання у ЧВП (чистих виробничих приміщеннях) (Лист-реклама. Охорона праці). Деякі листи можуть містити інтернаціональні аббревіатури номенклатурного характеру. Так, наприклад, запозичені з англійської мови скорочення у листах-замовленнях на товар набувають ознак ініціальних транслітерованих аббревіатур, пор.: fob (free on board) – ФОБ (умови продажу, відповідно до яких у ціну товару входить його вартість та витрати на постачання та завантаження), cif (cost, insurance, freight) – СІФ (умови продажу, відповідно до яких у ціну товару входить його вартість та витрати на страхування та транспортування) тощо, напр.: Базис ціни звичайно визначається шляхом використання одного із комерційних термінів (ФОБ, СІФ та ін.) з вказівкою пункту здачі товару (Роз'яснення згідно Інструкції до Порядку розрахунків. Супровідний лист).

У досліджуваних сучасних офіційних ділових паперах спостерігаємо збільшення кількості абrevіатурної лексики, яку можна об'єднати у групи за спільними ознаками:

а) офіційні назви організацій, установ, управлінь, комітетів, підприємств, фондів, об'єднань, відділів: ПП "Агроінфо", ЖКВ – житлово-комунальний відділ, ФОП Іваненко С. А., ДПІ – Державна податкова інспекція, КП "Полтаважитлоспец-експлуатація", ДКВЖРЕП – Державне комунальне виробниче житлове ремонтно-експлуатаційне підприємство, УБОЗ – Управління по боротьбі з організованою злочинністю, АТ ХК "Київміськбуд", ОДАІ – Обласна державна автоінспекція, РВВС – районний відділ внутрішніх справ, АТ "Промзварприлад", ЗАТ "Сільгоспмашбуд" та інші, напр.: До навчально-курсowego комбінату при КП "Полтаважитлоспецексплуатація" для підвищення кваліфікації операторів котельні необхідно направити три робітника від ЖКВ № 7 (Службова записка); Прошу надати довідку про РРО (реєстратори розрахункових операцій) на господарську одиницю ПП "Агроінфо" (Заява до ДПІ). Я, ФОП Іваненко С. А., повідомляю, що в ІV кварталі 2011 р. у мене найманих працівників не було, тому звіт "Форма №1ДФ" до ДПІ у м. Полтаві не подано (Пояснювальна записка); Протягом року ДКВЖРЕП виконало ремонтні роботи житлового фонду на суму... (Річний звіт. Фрагмент);

б) типи і назви закладів освіти та науки: ПолтНТУ – Полтавський національний технічний університет, ЗОШ – загальноосвітня школа, ВНЗ – вищий навчальний заклад, МПТУ – міське професійно-технічне училище, ХНДІ – Харківський науково-дослідний інститут, ПНПУ – Полтавський національний педагогічний університет, ПКТ – Полтавський комерційний технікум, ДІКТЕД – державний інститут комплексних техніко-економічних досліджень, ДЮІМВС України – Донецький юридичний інститут МВС України, ЄУФІМБ – Європейський університет фінансів, інформаційних систем, менеджменту і бізнесу, ІЕПНАНУ – Інститут економіки і прогнозування Національної Академії Наук України, МАНУ – Мала академія наук України, ІРІД – Інститут розвитку інтелекту дитини, ДНЗПО – Державний навчальний заклад післядипломної освіти, НАНУ – Національна академія наук України, СШ – середня школа, НДПТІ – науково-дослідний і проектно-технологічний інститут, ХНДІМІ – Харківський науково-дослідний інститут мікробіології та імунології імені І.І.Мечникова, Діпрохіммаш та інші, напр.: 17 грудня 2011 року о 14.00 в ХНДІ "Сільгоспмашбуд" відбудеться обласна конференція щодо вивчення проблем сучасного машинобудування (Оголошення); Нами вивчені і вирішені всі питання, що лишилися після перевірки роботи соціально-гуманітарного циклу ПКТ, з метою посилення відповідальності всіх працівників (Заклучна доповідь. Витяг з протоколу);

в) назви банків: НБУ – Національний банк України, ПУМБ – Приватний Український Міжнародний Банк, БМ Банк – Банк Москви, Приватбанк, Промінвестбанк, Коопінвестбанк, Імексбанк, ПроКредитбанк тощо, напр.: У результаті звірки розрахунків за еквайрінгом між Приватбанком і ТРК "Київ" помилок не виявлено (Акт звірки взаєморозрахунків); ВАТ "ВАБанк" – відкрите акціонерне товариство Всеукраїнський Акціонерний Банк – це універсальна кредитна фінансова установа з іноземними інвестиціями (Лист рекламного характеру. Інтернет); СЕББанк – банк, що входить до міжнародної SEB групи (Skandinaviska Enskilda Banken) (Інтернет);

г) інші назви: УСПП – Українська спілка промисловців та підприємців, КСУ – Конституційний суд України, ФНПУ – Федерація незалежних профспілок України, ОККЛПО – Обласне комунальне клінічне лікувально-профілактичне об'єднання, ТРЦ – телевізійний та радіомовний центр, НТВ – незалежне телебачення, УГПЦ – Українська греко-православна церква, Укртелеком, УТМР – Українське товариство мисливців і рибалок, ФМСУ – Федерація мисливського собаківництва України, держбюджет, інвалюта, держборг, євробізнес, телемагазин, фармринок, європершість,

росархів, євродизайн, інфоринок, укззовніштур, єврообладнання, ПІН-код – персональний ідентифікаційний номер-код, АБД – автоматизований банк даних, СМС (англ. SMS) – служба коротких повідомлень, ОЦ – обчислювальний центр, ЦСТ – цифрове супутникове телебачення, ПК – персональний комп'ютер та інші, напр.: У зв'язку з плановим переобладнанням ОЦ комбінату, виникла нагальна потреба залучити інші ОЦ (Доповідна записка); Панові Степанову О. К. рекомендовано більше уваги приділяти питанням господарсько-фінансової діяльності та опанувати роботу на ПК (Атестаційна характеристика); ТОВ “Компанія Євробізнес” постійно має на складі велику кількість сувенірної продукції відомих європейських постачальників (Лист-відповідь); Інвалюта на міжбанку значно подорожчала, тому платіжна операція не була проведена вчасно (Лист-повідомлення).

Отже, тенденція до збільшення використання аббревіатур-неологізмів у офіційно-діловому стилі в українській мові кінця ХХ – початку ХХІ століть зумовлена появою великої кількості нових скорочених назв держав, союзів, об'єднань різноманітних організацій, підприємств, банків тощо. У діловому писемному і усному мовленні аббревіатури виконують важливі функції – інформативної компресії, економії мовних зусиль і місця у ділових паперах. Найбільш уживаними в цьому стилі є ініціальні лексичні скорочення з номенклатурним значенням. Якщо ініціальні аббревіатури маловідомі, їх на початку тексту вживають разом із розшифруванням. Завдяки багатьом усталеним і звичним аббревіатурам що дають змогу передати зміст документа з певною стилістичною вмотивованістю і рівновагою, офіційно-діловий стиль набуває свою мовленнєву і функціональну своєрідність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гармаш А.С. Ділова українська мова. Конспект лекцій / А.С.Гармаш, О.М.Козаченко. – Полтава, 2000. – 54 с.
2. Дудик П. С. Стилістика української мови: Навчальний посібник / П. С. Дудик. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2005. – 368 с. – (Альма-матер).
3. Коваль А. П. Ділове спілкування: Навчальний посібник / А. П. Коваль. – К.: Либідь, 1992. – 280 с.
4. Мацько О. М. Аббревіатури як згорнені мовні формули в дипломатичних текстах / О. М. Мацько // Мовознавство. – 2000. – № 1. – С. 31 – 36.
5. Мацько О. М. Стилістика української мови / О. М. Мацько. – К.: Вища шк., 2003. – 462 с.
6. Мацюк З. Українська мова професійного спілкування: Навчальний посібник / Зоряна Мацюк, Ніна Станкевич. – К.: Каравела, 2005. – 352 с.
7. Потелло Н.Я. Українське ділове мовлення і спілкування / Н.Я.Потелло, Г.Є.Скиртач. – К., 2003. – 440 с.
8. Пивоваров В. М. Ділова українська мова: Навчальний посібник / Пивоваров В. М., Калашник Ю. І., Савченко Л. Г. – Х.: Одіссей, 2007. – 232 с.
9. Токарська А. С. Культура фахового мовлення правника / А.С.Токарська, І. М. Кочан. – Львів: Видавництво “Світ”, 2003. – 312 с.

10. Чабаненко В. А. Стилiстика експресивних засобiв української мови: Монографiя / В. А. Чабаненко. – Запорiжжя: ЗДУ, 2002. – 351 с.
11. Шевченко М. И. Стилистические функции отаббревиатурных производных в современном русском языке / М. И. Шевченко. – Днепропетровск: ДГУ, 1979. – 35 с.